

II. ARHEOLOGIE—ISTORIE

UNELE CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA RELAȚIILE DINTRE ARHEOLOGIE, ISTORIE ȘI ANTROPOLOGIE

acad. Mircea Petrescu-Dâmbovița

Prin cooperarea din ce în ce mai strânsă a arheologiei cu științele naturii și tehnice s-au înregistrat în secolul nostru progrese remarcabile în domeniul arheologiei, îndeosebi preistorice, atât sub raportul mijloacelor moderne de cercetare și dotare, cât și în domeniul epistemologiei, respectiv al teoriei și metodologiei arheologiei. În această privință sunt relevante, după părerea noastră și astăzi, considerațiile mai vechi ale marelui arheolog englez V.Gordon Childe „arheologia a făcut o adevărată revoluție în istorie. Ea a lărgit orizonturile istoriei aproape în aceeași măsură în care telescopul mărește câmpul vizual al astronomului. Ea a lărgit de sute de ori perspectiva istoriei spre trecut, tot așa cum microscopul a descoperit pentru biologie că în spatele organismelor mari se ascunde viața celulelor infinit de mici. În sfârșit, ea a adus schimbări în dimensiunile și conținutul științei istoriei asemănătoare a celor pe care radioactivitatea le-au adus în chimie”¹.

În acest context, în primul rând se pune problema relațiilor dintre arheologie și istorie, care a fost tratată în ansamblu, de profesorul belgian Sigfried de Laet, cu dublă formație, de istoric și arheolog, la cel de-al XVI-lea Congres Internațional de Științe Istorice din 1985 de la Stuttgart². Cu acel prilej, autorul a scos în evidență, în mod just, tendința centrifugă a multor istorici și arheologi, datorită, printre altele, specializării diferite în universități, care se accentuează tot mai mult, publicării rezultatelor cercetărilor în reviste deosebite, participării la manifestări științifice internaționale diferite, mai mari sau mai mici, lipsa unor programe complementare în vederea unei colaborări mai strânse³ ș.a. Toate acestea, după de Laet, îi împiedică pe istorici și arheologi de a cunoaște marile tendințe actuale ale celor două discipline, inclusiv posibilitățile și limitele lor. De aici rezultă, după el, reproșurile reciproce prin care se minimalizează de către unii istorici

¹ V.G.Childe, *Progres i arheologia*, traducere în limba rusă, Moskova, 1949, p.18 și urm.

² S.J. de Laet, *Archèologie et histoire, a Rapports. I. Grands thèmes, méthodologie, sections chronologiques (I), XVI-e Congrès International des Sciences Historiques, Stuttgart du 25 août au 1-er septembre 1985*, Stuttgart, 1985, p.149 et suiv.

³ *Ibidem*, p.171.

importanța cercetărilor arheologice pentru istorie și se ia poziție de către unii arheologi față de felul grăbit și lipsit de spirit critic în care se foloseau uneori datele arheologice în scopul confirmării unor anumite ipoteze⁴.

Față de această situație, autorul consideră că, în stadiul actual al cercetărilor, arheologia și istoria pot fi complementare, în sensul că, prin arheologie, se lămuresc deseori aspecte ale trecutului, care nu sunt sau abia sunt menționate în izvoarele scrise⁵. În acest scop, se recomandă o colaborare crescândă între istorici și arheologi pentru o cunoaștere mai bună și mai completă a diferitelor aspecte ale trecutului. Pentru aceasta, soluția ideală ar fi ca o aceeași persoană să aibă dublă calificare, de istoric și arheolog. La început se vor efectua săpăturile și după aceea se va reveni la izvoarele scrise pentru a ajunge la sinteză. De aici necesitatea revizuirii programelor de învățământ ale universităților în privința disciplinelor arheologie și istorie, în vederea realizării unor colaborări mai strânse între aceste discipline, introducându-se cursuri speciale, care să permită viitorilor arheologi și istorici să judece posibilitățile istoriei și arheologiei⁶.

În această privință, se recomandă cercetarea împreună, cu toate aspectele și mijloacele specifice proprii, de către istorici și arheologi, a unui obiectiv arheologic important, rezultatele cercetării fiind confruntate și discutate, în vederea trecerii la o sinteză comună. În legătură cu această problemă, pomindu-se de la afirmația generalului prusac Helmuth von Moltke, pentru strategia militară, J.Flechenstein a exprimat raportul dintre arheologie și istorie, pe baza izvoarelor, în fraza: „getrennt marchieren, vereint schlagen” („a mărșălui separat, a lupta unit”)⁷.

Problema, după Sigfried de Laet, este dificilă, datorită diferențelor fundamentale, dintre cele două categorii de izvoare și a cercetărilor separate, cu puține contacte interdisciplinare, ale arheologilor și istoricilor.

Pentru înlăturarea acestor dificultăți s-au propus, în vederea realizării integrării arheologiei cu istoria, proiecte de cercetări comune, bine planificate, axate pe o temă centrală multidisciplinară, cu interes deosebit atât pentru arheologi, cât și pentru istorici⁸.

Pe de altă parte colaborarea dintre arheologi și istorici este, după părerea lui Sigfried de Laet, amenințată de pericolul atracției multor tineri arheologi de curentul american al antropologiei și mai ales „al noii arheologii”, derivată din aceasta cu aproximativ peste 25 de ani în urmă. În această privință, autorul menționează un lucru cunoscut, că în S.U.A. arheologia preistorică, împreună cu etnologia, etnografia și antropologia, a fost inclusă la început în antropologia generală, considerată știință socială cu tendințe nomotheice, respectiv admitând legi, care, ca și alte științe umaniste, nu ar fi nomotheică, ci doar ideologică, accentul punându-se pe întregirarea faptelor trecutului⁹.

Sigfried de Laet, ca dealtminteri și alți arheologi americani și europeni, a luat poziție față de această „nouă arheologie”. Acestea i se impută caracterul anti-istoric, determinat de faptul că-și propune să studieze civilizațiile populațiilor primitive din epoca noastră după gradul lor de dezvoltare culturală, economică și socială, în afară de spațiu și

⁴ *Ibidem*, p.172.

⁵ *Ibidem*, p.170.

⁶ *Ibidem*, p.172.

⁷ *Ibidem*, p.173.

⁸ *Ibidem*

⁹ *Ibidem*, p.165 și urm.

timp, având doar în vedere cauzele complexe cărora li se datorează stadiul respectiv de dezvoltare, precum și legile care se desprind din regularitatea unor revendicări¹⁰.

Din raportul savantului belgian rezultă însă că, cu toate aceste rezerve, curentul pentru „noua arheologie” cu elemente de fapt mai vechi, susținut în S.U.A. de școala lui L.R.Binford și în Europa de D.L.Clarke și adepții săi, reprezintă și anumite aspecte pozitive¹¹. Astfel, el nu se limitează numai la populațiile fără scriere, studiate de preistorie, ci are în vedere și arheologia Evului Mediu¹². De asemenea, caută să explice schimbările în evoluția culturii, luând în considerație nu numai aspectele materiale, ci și cele nemateriale¹³. În același timp se manifestă totuși o doză de scepticism față de încercarea adepților „noii arheologii” de a descoperi legile dinamicii culturale și a acelor care acționează asupra comportamentului uman în ansamblu¹⁴. În afară de aceasta, pentru a-și atinge scopurile, s-a elaborat o taxonomie (știința legilor clasificării) și o tipologie, care să permită clasificarea numerică a datelor arheologice, în vederea computerizării lor, precum și modele, de fapt mai curând ipoteze de lucru, folosite mai sistematic ca înainte, pentru interpretarea materialelor arheologice, cu rezerva neforțării acestora din urmă pentru a fi încadrate în modele¹⁵.

În acest context, concluzia autorului raportului este că astăzi, cu toate că s-au depășit într-o oarecare măsură deosebirea tranșantă dintre susținătorii „radicali” ai „noii arheologii” și oponenții lor, constatându-se oarecare apropiere între punctele lor de vedere, este problematic că acest curent va depăși stadiul inițial și că va descoperi legile dinamicii culturale¹⁶. Problema acestora a fost dezbătută și de prof. Bohuslav Chropovsky, directorul Institutului de Arheologie din Nitra și președintele Congresului internațional de pre-și protoistorie din 1991 de la Bratislava. Acesta în coraportul său „Arheologia ca istorie”, apărut în volumul *History and Society* destinat Congresului de la Stuttgart, a susținut că arheologia, datorită progreselor înregistrate, nu mai poate fi considerată astăzi ca o disciplină ajutătoare, care se limitează numai la adunarea și clasificarea izvoarelor arheologice¹⁷. Ea posedă un domeniu propriu de cercetare, rămânând să lămurească, pe baza izvoarelor culturii materiale, problemele de bază ale procesului istoric, respectiv istoria forțelor de producție dintr-o etapă a evoluției societății, particularitățile bazei economice, relațiile dintre bază și suprastructură, istoria contactelor cu alte populații¹⁸.

Procesul de diferențiere și integrare a arheologiei ca știință independentă în domeniul istoriografiei se reflectă, după cel de al doilea război mondial, și în terminologia ramurilor acestei discipline, respectiv arheologie medievală, postmedievală în țările anglo-americane, ca și „noua arheologie”, apoi arheologia industrială, arheologia recentă și arheologia ecologică¹⁹. Aceste diferențieri ale științei arheologice au necesitat, după autor, aplicarea datelor și metodelor științelor naturii și tehnice, precum și din domeniul

¹⁰ *Ibidem*, p.164.

¹¹ *Ibidem*

¹² *Ibidem*

¹³ *Ibidem*, p.165.

¹⁴ *Ibidem*

¹⁵ *Ibidem*

¹⁶ *Ibidem*

¹⁷ B. Chropovsky, *Die Archäologie als Geschichte*, Prague, 1985, p.140.

¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ *Ibidem*, p.143.

matematicii, care a dus în cazul din urmă la folosirea unui limbaj aparte, al descriptorilor, analizei cantitative, la modele și, în genere, la noi căi de prelucrare și interpretare a materialului arheologic, în cadrul arheologiei analitice americane, ce a servit de model în anumite domenii și arheologiei europene²⁰.

În această privință, autorul a relevat deosebirea care există astăzi între adepții **școlilor istorice neokantiene** de la **Baden**, care refuză să admită contribuția matematicii în domeniul științelor istorice, întrucât, după ei, analiza cantitativă nu are importanță, istoria fiind o sinteză a fenomenelor individuale și nu o repetiție a acestora, și neopozitivității, care absolutizează importanța metodelor matematicii, considerându-le printre mijloacele de bază pentru cunoașterea fenomenelor sociale²¹. În legătură cu această problemă, autorul consideră că arheologia, în ciuda metodelor de lucru din alte domenii, inclusiv ale științelor naturii, tehnice și matematice rămâne ca știință în grupul științelor sociale, contribuind, prin funcția sa de cunoaștere și ideologică, la formarea și întărirea conștiinței istorice, ca o parte importantă a conștiinței sociale²². În ceea ce privește raportul dintre arheologie și istorie, deosebirea constă în deosebirea izvoarelor, interpretarea fiind sociologică, urmărind ca și istoria, pe baza evoluției, reconstituirea structurilor economico-sociale și ideologice ale societăților din trecut²³. Din punct de vedere al metodologiei de cercetare în arheologie, se impune, după autor, o lărgire a investigației interdisciplinare, pe o bază mai largă, a colaborării internaționale pentru o dezvoltare eficace a arheologiei ca parte componentă a istoriei²⁴. De altfel, realizările Institutului de Arheologie din Nitra în domeniul metodelor de cercetare, pot constitui, după părerea noastră, un exemplu și, în același timp, un impuls pentru o colaborare mai strânsă internațională, în scopul modernizării mai rapide a cercetărilor arheologice.

În afară de acestea, prezintă interes și concepția prof. N.N. Dikov din Moscova prezentată la același Congres de la Stuttgart, potrivit căreia unitatea arheologiei și istoriei este determinată de unitatea scopului urmărit, respectiv reconstituirea progresului specific istoric, pe baza datelor arheologice și izvoarelor scrise²⁵. În funcție de acestea, și indeosebi de cercetarea lor izolată, este și împărțirea progresului istoric în două, ceea ce îngreunează determinarea legilor comune, caracteristice acestui proces, de fapt, indivizibil²⁶. După părerea sa, arheologia și istoria sunt unite și această unitate trebuie folosită pentru înțelegerea corectă a trecutului și perceperea adevărată a prezentului și viitorului la un nivel cât mai înalt de generalizare, reflectat în încercarea sa de periodizare tehnologică și dialectică a istoriei omenirii, periodizarea exactă pe principiul interacțiunii dintre formă și conținut²⁷. În cadrul acestei periodizări autorul a descoperit pentru fiecare

²⁰ *Ibidem*, p.144.

²¹ *Ibidem*

²² *Ibidem*, p.145.

²³ *Ibidem*, p.146.

²⁴ *Ibidem*, p.151.

²⁵ N.N.Dikov, *Edinstvo arheologii i istorii i dialekticeskaea periodizația tehnologicesko razvitiea celovecestva* (*The unity of archaeology and history and the dialectal periodisation of the technological development of mankind*, în broșura *Arheologia i istoria* (*Archaeology and History*), editată de Comitetul național al istoricilor din Uniunea Sovietică pentru cel de al XVI-lea Congres Internațional de științe istorice, Moscova, 1985, p.1.

²⁶ *Ibidem*

²⁷ *Ibidem*, p.2 și urm.

epocă, respectiv a pietrei și metalelor, câte două perioade, una de evoluție și alta de revoluție²⁸. Astfel, în epoca pietrei, perioada de evoluție corespunde paleoliticului inferior și superior, iar de revoluție, paleoliticului târziu, mezoliticului și neoliticului²⁹.

În epoca metalelor, la care s-a ajuns ca rezultat al contradicției dintre conținut și formă, perioada de revoluție corespunde epocii bronzului și fierului, iar aceea de evoluție stadiului final al epocii metalelor, caracterizat printr-o mare dezvoltare tehnică, cu începere de la mijlocul secolului al XX-lea, respectiv tehnologie spațială, bioinginerie, computere, cibernetica ș.a. care, după opinia sa, va permite trecerea către începutul perioadei de evoluție a unei noi epoci tehnologice, a treia, considerată ipotetic ca epoca materialelor sintetice (plastice)³⁰. Această periodizare, arheologică, pentru primele două etape, apoi istorică și în final futurologică, reflectă, după autor, unitatea arheologiei și istoriei, fiind, după părerea sa, o primă încercare de a înțelege dialectic procesul periodizării omenirii, pe bază tehnologică, spre deosebire de periodizarea clasică, cu etapele vechi, medie și târzie, pentru fiecare epocă, care nu reflectă dialectica dezvoltării, ci numai evoluția rectiliniară³¹. Periodizarea aceasta cu caracter universal, datorită nivelului înalt de generalizare, poate, prin înlocuirea perioadelor de evoluție cu alte stadii, în anumite condiții, să capete și un nivel regional, reflectând în spațiu și timp anumite particularități ale dezvoltării tehnologice și social-economice³². În această privință sunt semnificativi factorii de periodizare de importanță locală, deci fără valoare universală, pentru definirea mezoliticului și neoliticului, explicabili prin dezvoltarea inegală, în exemplele date, din Orientul Apropiat sau Îndepărtat³³.

Problema unității izvoarelor scrise și arheologice în legătură cu cercetarea epocilor istorice timpurii a fost pusă la același Congres și de acad. Joachim Hermmann în coraportul său și dedicat celui de la XVI-lea Congres Internațional de Științe Istorice din 1985, după ce mai înainte l-a prezentat sub formă de comunicare la un colocviu din Gand³⁴.

După autor, izvoarele arheologice, provenind din sfera activității sociale sau individuale, ca și cele scrise, din domeniul conștiinței sociale, izvoare istorice, în legătură cu diferite domenii ale vieții sociale, ambele atestând izvoarele istorice pentru epocile protoistorice³⁵.

Autorul, preocupându-se de căile metodice pentru decodificarea conținutului istoric al izvoarelor arheologice, a deosebit trei grupe de metode care permit urmărirea trecerii de la faptul arheologic, înregistrat și studiat ca atare, la interpretarea lui istorică, în funcție de spațiu și timp, cu ajutorul metodelor arheologice propriu-zise, arheologiei așezărilor, în sensul lămuririi legăturii dintre mediul natural și producția socială, precum și ale statisticii și ale științelor naturii, pentru a ajunge în final la analiza social-economică și cultural-arheologică, pe baza categoriilor metodice din domeniile social-economic și

²⁸ *Ibidem*, p.3.

²⁹ *Ibidem*, p.5.

³⁰ *Ibidem*, p.5 și urm.

³¹ *Ibidem*, p.7.

³² *Ibidem*, p.7 și urm.

³³ *Ibidem*

³⁴ J. Hermmann, *Die Einheit von schriftlichen und archäologischen Quelle und die Erforschung der frühen geschichtsepochen*, în *Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*, XXXIII, 1985, 2, p.129 și urm.

³⁵ *Ibidem*, p.147.

cultural-arheologic³⁶. În afară de aceasta, pentru progresele realizate în cunoașterea istorică pe baza izvoarelor scrise și arheologiei, este, după autor, semnificativă identificarea pe teritoriul Germaniei a mii de așezări deschise și sute de burguri slave, precum și a mii de așezări germanice, incluse în Corpus-ul izvoarelor arheologice din această țară³⁷. Totodată, după autor, pe baza izvoarelor arheologice și a datelor lingvistice s-au adus contribuții la problema continuității și discontinuității dintre antichitate și Evul Mediu în mari părți ale Europei, Asiei Anterioare și nordului Africii, la problema comerțului arabo-est-european-baltic din mileniul I e.n., precum și, în genere, la cunoașterea concretă și diferențiată a structurii și evoluției social-economice din Evul Mediu timpuriu³⁸. În felul acesta s-au depășit explicațiile mai mult sau mai puțin abstracte din trecut cu privire la situația economică, juridică și social-istorică din această perioadă.

La aceste rezultate s-a putut ajunge, după autor, numai prin folosirea în egală măsură a izvoarelor arheologice și scrise ca izvoare istorice, apelându-se pentru unele probleme și la datele lingvistice³⁹. Cu toate progresele înregistrate în această direcție, se recunoaște că este încă departe de o înțelegere deplină a structurii și evoluției Evului Mediu timpuriu⁴⁰. În această privință, datele insuficiente și chiar contradictorii ale cronologiei absolute, respectiv ale metodei C₁₄, constituie o piedică pentru determinarea orizonturilor de evenimente în sens istoric⁴¹. În schimb, prelucrarea datelor dendrocronologice, oferite de burgurile de pe Oder și Elba permite stabilirea unor astfel de orizonturi, precum și sincronizarea acestora cu o serie de acțiuni politico-militare, transmise fragmentar de izvoarele scrise⁴².

Probleme de arheologie medievală, în raport cu izvoarele scrise și datele arheologice, au fost tratate, la același congres, și de C.Fehring din Germania, privind posibilitățile metodice și limitele arheologiei medievale, de D.Keene din Anglia relativ la folosirea surselor documentare în studierea arheologiei și topografiei medievale engleze ș.a.

Problema relațiilor dintre arheologie și istorie, la care ne-am referit aici în mod special, se pune, după părerea noastră, și pentru antropologie, respectiv între arheologie și antropologie, științe strâns legate, cel puțin de la începutul sec. al XIX-lea, când antropologia a avut în vedere și pe omul preistoric, pe plan biologic, economic, al organizării sociale și culturale, aspecte pentru care arheologia îi oferă dovezi deosebit de importante.

În ce privește țara noastră, este bine cunoscută colaborarea strânsă dintre arheologi și antropologi, îndeosebi din Iași, unde aceștia din urmă, sub conducerea acad. Olga Necrasov, au obținut rezultate remarcabile, reflectate în numeroase lucrări din țară și de peste hotare, una dintre acestea, de proporții mai mari, relativă la epoca pietrei, fiind tipărită recent în volumul al XIII-lea al publicației „Arheologia Moldovei”⁴³.

³⁶ *Ibidem*, p.135 și urm.

³⁷ *Ibidem*, p.142.

³⁸ *Ibidem*, p.143.

³⁹ *Ibidem*, p.145.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*, p.146.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ O.Necrasov, M.Cristescu, D.Botezatu și G.Miu, *Cercetări paleoantropologice privitoare la populațiile de pe teritoriul României (I)*, în *Arheologia Moldovei*, XII, 1990, p.173 și urm.

Dintre aceste rezultate, privitoare la structura paleoantropologică a populațiilor de pe teritoriul țării noastre, din epoca pietrei până în Evul Mediu inclusiv, ne vom referi aici doar la acelea relative la scheletele cunoscute până în prezent ale splendidei civilizații eneolitice de tip Cucuteni.

Astfel, în urma analizei paleoantropologică a celor 11 schelete din aria culturii Cucuteni-Ariușd, investigate de acad. Olga Necrasov și colaboratorii săi, s-a constatat predominarea trăsăturilor mediteranoide, ca și la purtătorii culturilor Boian, Gumelnița și Hamangia⁴⁴.

În ceea ce privește originea tipului mediteranoid, care constituie în neo-eneoliticul din spațiul carpato-dunăreano-balcanic fondul principal al populației, s-a presupus de către acad. Olga Necrasov o origine locală, climatul mediteranean putând influența gracilitatea și evoluția tipului Dolni Vestonice din paleoliticul superior către tipul mediteranean⁴⁵. La componenta doliocrană mediteranoidă s-a adăugat, după autoare, o alta mai puțin importantă, brachicrană dinaroidă sau armenoidă⁴⁶.

Aceeași componentă mediteraneană ocupă primul loc și la populația culturii Tripolie, după care se situează, după autoare, o alta cromagnoidă sau protoeuropoidă, care o apropie de populațiile culturilor Boian și Gumelnița, ca și de altele din Grecia și Sicilia⁴⁷.

În general, cum pe drept s-a remarcat de autoare, aceste concluzii de ordin paleoantropologic sunt provizorii, din cauza materialului puțin numeros analizat.

Pentru a se confirma datele relative la structura paleoantropologică a populației complexului Ariușd-Cucuteni-Tripolie se impune continuarea investigațiilor în scopul identificării și cercetării necropolelor acestui complex.

Pentru a se ajunge la rezultatele valabile în acest domeniu este absolut necesară colaborarea strânsă dintre antropologi și arheologi, atât în timpul cercetărilor de teren, cât și după aceea în interpretarea istorico-comparativă a datelor obținute.

În felul acesta, paralel cu problema raporturilor dintre arheologie și istorie se poate pune și aceea a relațiilor dintre antropologie, arheologie și istorie, care pot fi complementare, în sensul că prin cercetările antropologice pot fi aduse contribuții în domeniul arheologiei, privind îndeosebi etnogeneza populațiilor din diferite spații și epoci. La aceasta se poate ajunge, în ciuda diferențelor dintre categoriile de izvoare respective și a relativ puținelor contacte interdisciplinare, prin proiecte de cercetare comune, cu o tematică interdisciplinară, care să intereseze pe arheologi, istorici și antropologi. Pe de altă parte, colaborarea dintre arheologi, istorici și antropologi nu trebuie să fie afectată de curentul ante-istoric al „noii arheologii”, derivat din cel american al antropologiei. La rândul ei antropologia, ca și arheologia, pentru a fi utilă istoriei trebuie să tindă la lămurirea unor probleme de bază din istoria veche și medie a unor populații, folosindu-se în acest scop și metodele științelor naturii și tehnice, precum și din domeniul matematicii.

⁴⁴ O.Necrasov, *Données anthropologiques concernant la population du complexe culturel Cucuteni-Ariușd-Tripolie*, în vol. *La civilisation de Cucuteni en contexte européen. Session scientifique Iași-Piatra Neamț, 1984, Iași, 1987*, p.150.

⁴⁵ O.Necrasov, M.Cristescu, D.Botezatu și G.Miu, *op.cit.*, 1990, p.203.

⁴⁶ *Ibidem*

⁴⁷ O.Necrasov, *op. cit.*, 1987, p.152.

În acest context, antropologia, ca și arheologia, poate fi de folos științelor sociale, în S.U.A. ambele discipline, respectiv, arheologia preistorică și antropologia, împreună cu etnologia și etnografia, fiind incluse în antropologia-generală⁴⁸. În această privință, arheologia, considerată izvor important pentru documentare în antropologie, este influențată de marile curente din antropologia socială și culturală, ca funcționalismul lui B.Malinovski, readaptat în 1948 de W.Taylor la arheologia preistorică, potrivit căruia este posibil să se reconstituie teoretic, prin studiul obiectelor, marile linii ale unor sisteme din civilizațiile preistorice, și structuralismul lui A.R.Radcliffe-Brown, sub influența căreia arheologii încearcă să reconstituie organizarea socială a populațiilor anterioare scrierii⁴⁹. Și după cum bine s-a remarcat de S.de Laet, aceste încercări se datoresc faptului că, spre deosebire de Europa, majoritatea arheologilor americani au formația de bază în domeniul antropologiei⁵⁰. Or, antropologia generală este considerată ca o știință socială, cu tendințe nomothetice, relevând urmările legilor care acționează asupra comportamentului omului în societate⁵¹. În această privință, după concepția americană singurele științe nomothetice au dreptul la titlul de științe, în timp ce disciplinele umaniste, contrar concepției europene nu ar fi științe, întrucât spre deosebire de științele naturii ele nu sunt guvernate de legi, ci de studii umaniste⁵². Această deosebire nu este o simplă chestiune de terminologie, întrucât, după cum a remarcat R.J.Braidway, în 1981, are în S.U.A. și importante consecințe de ordin practic, obținându-se subsidii mai ușor pentru cercetări în domeniul științelor decât în acela al disciplinelor umaniste⁵³.

Acestea sunt unele considerații cu privire la relațiile dintre arheologie, istorie și antropologie. Din prezentarea lor se desprinde necesitatea cercetărilor interdisciplinare în aceste domenii, în scopul reconstituirii istorice, cu mijloace diferite, datorită diferențelor dintre categoriile de izvoare ale arheologiei, istoriei și antropologiei. Pentru întărirea contactelor interdisciplinare se impun proiecte de cercetare comune, bine planificate și conduse, care să prezinte, printr-o tematică majoră, interes atât pentru arheologi și istorici, cât și pentru antropologi.

⁴⁸ S.de Laet, *op.cit.*, 1985, p.163.

⁴⁹ *Ibidem*, p.163 și urm.

⁵⁰ *Ibidem*, p.163.

⁵¹ *Ibidem*, p.163 și urm.

⁵² *Ibidem*, p.164.

⁵³ *Ibidem* și nota 45.